

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 19940/2022
28.06.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ... код ..., кога заступа Миленко Малешевић, адвокат из ..., против тужених Јавног водопривредног предузећа „Србијаводе“ из Београда и Републике Србије – Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, коју заступа Државно правобранилаштво из Београда, одлучујући о ревизији тужиоца и тужене Републике Србије, изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2929/22 од 15.06.2022. године, у седници већа одржаној дана 28.06.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2929/22 од 15.06.2022. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене Републике Србије, изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2929/22 од 15.06.2022. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 13383/18 од 26.09.2019. године, исправљеном решењем истог суда П 13383/18 од 20.11.2019. године, првим ставом изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се обавезу тужени да тужиоцу на име накнаде материјалне штете солидарно исплате износ од 4.232.500,00 динара, са законском затезном каматом од 24.06.2013. године до исплате. Другим ставом изреке, обавезан је тужилац да туженом ЈВП „Србијаводе“ накнади парничне трошкове у износу од 50.000,00 динара. Трећим ставом изреке, обавезан је тужилац да туженој Републици Србији – Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде накнади парничне трошкове у износу од 139.500,00 динара.

Решењем Врховног касационог суда Рев 2841/21 од 18.02.2022. године, првим ставом изреке, укинута је пресуда Апелационог суда у Београду Гж 6173/20 од 14.10.2020. године, у делу другог става изреке, којим је обавезана тужена Република Србија – Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде да тужиоцу накнади материјалну штету у износу од 1.368.122,71 динар са законском затезном каматом од 26.09.2019. године до исплате, као и у трећем, четвртном и петом ставу изреке, и у том делу предмет је враћен другостепеном суду на поновно суђење. Другим ставом изреке,

одбачена је као недозвољена ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6173/20 од 14.10.2020. године, у првом ставу изреке, којим је као неоснован одбијен тужбени захтев за обавезивање туженог ЈВП „Србијаводе“ за исплату тужиоцу накнаде материјалне штете у износу од 4.232.500,00 динара са законском затезном каматом од 24.06.2013. године и у делу другог става изреке којом је као неоснован одбијен тужбени захтев за обавезивање тужене Републике Србије – Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде да поред износа досуђеног првим ставом изреке тужиоцу исплати још 2.864.377,92 динара, са законском затезном каматом од 24.06.2013. године до исплате и да на досуђени износ од 1.368.122,71 динар тужиоцу исплати камату од 24.06.2013. године до 26.09.2019. године.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 2929/22 од 15.06.2022. године (побијаном овде поднетом ревизијом) првим ставом изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П1 3383/18 од 26.09.2019. године, исправљена решењем истог суда П 13383/18 од 20.11.2019. године, у преосталом делу првог става изреке, тако што је обавезана тужена Република Србија – Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете исплати 1.368.122,71 динар, са законском затезном каматом од 26.09.2019. године до исплате. Другим ставом изреке, првостепена пресуда је преиначена у трећем ставу изреке тако што је обавезана тужена Република Србија – Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде да тужиоцу накнади парничне трошкове у износу од 238.281,22 динара. Трећим ставом изреке, обавезана је тужена Република Србија – Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде да тужиоцу накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 1.250,00 динара. Четвртим ставом изреке, одбијен је као неоснован захтев тужене Републике Србије – Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези са чланом 3. став 1. ЗПП, и због погрешне примене материјалног права, а тужена је своју ревизију изјављену сходно члану 403. став 2. тачка 2. ЗПП заснована на погрешној примени материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду Апелационог суда у Београду Гж 2929/22 од 15.06.2022. године, применом члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11...18/20), и утврдио да ревизија тужиоца није дозвољена, а ревизија туженог није основана.

У поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а за побијање правноснажне пресуде донете у другом степену сходно члану 374. став 1. у вези са чланом 3. став 1. ЗПП тужилац нема правног интереса, јер је у преосталом делу његов тужбени захтев од досуђених 1.368.122,71 динар до вештачењем утврђеног и тужбеним захтевом опредељеног износа укупне накнаде штете од 4.232.500,00 динара, правноснажано одлучено тако што је исти одбијен као неоснован другим ставом изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6173/20 од 14.10.2020. године, у односу на који део је ревизија тужиоца одбачена другим ставом изреке решења Врховног касационог суда Рев 841/21 од 18.02.2022. године.

Према утврђеном чињеничном стању, дана 16.05.2010. године, у ... код Трговишта, услед велике количине атмосферских падавина, дошло је до изливања реке Пчиње, којом приликом је поплављена имовина тужиоца – објекат за узгој кока носиља, покућство, штала, покретне ствари лоциране на катастарским парцелама уписаним у лист непокретности број .. КО Настала штета констатована је од стране комисије Штаба за санацију и отклањање последица елементарних непогода Општине Трговиште и од стране те комисије и од стране Пољопривредне стручне службе из Враћа 19.05.2010. године штета је процењена у износу од 889.200,00 динара. Од стране Штаба за санацију и отклањање последица од елементарних непогода Општине Трговиште тужиоцу је 30.09.2010. године, ради отклањања настале штете, исплаћена помоћ од 200.000,00 динара, а 16.11.2012. године Општина Трговиште по истом основу тужиоцу исплатила једнократну помоћ од 100.000,00 динара.

Налазом и мишљењем вештака пољопривредне струке приложеним уз тужбу укупна вредност штете која је тужиоцу проузрокована услед изливања реке Пчиње утврђена је у износу од 4.232.500,00 динара, а допунским налазом истог вештака од 24.08.2016. године, обављеним у току трајања парничног поступка, штета је утврђена у висини од 3.421.000,00 динара.

Налазом и мишљењем судског вештака за област грађевинарства утврђено је да се објекти тужиоца на којима је штета проузрокована налазе у небрањеној зони, у плавном подручју реке Пчиње која се излила услед велике количине падавина, да су објекти лоцирани на удаљености од 26.63 м од водотока реке Пчиње и да је ЈВП „Србијаводе“ надлежно за праћење и регулисање водотока првог реда. Програмом пословања ЈВП „Србијаводе“ за 2008., 2009. и 2010. годину на наведеном подручју нису планирани никакви радови.

Код овако утврђеног чињеничног стања, применом ранијих Закона о водама („Службени гласник РС“ број 46/91 ... 101/05) и сада важећег Закона о водама („Службени гласник РС“ број 30/10), те одредаба Закона о облигационим односима које регулишу правни институт накнаде штете, првостепени суд је оценио да нема места усвајању тужиоцевог незастарелог потраживања према Републици Србији, имајући у виду да су се оштећени објекти налазили у небрањеној зони, на удаљености од 26,43 м од водотока реке Пчиње, те да нема одговорности тужене Републике Србије, јер иста штету није могла предвидети.

Другостепени суд је утврдио да је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање материјално право погрешно примењено, па је сходно члану 394. став 1. тачка 4. ЗПП првостепену пресуду преиначио тако што је преостали део тужбеног захтева о коме није правноснажно одлучено у односу на тужену Републику Србију усвојио.

Другостепени суд је оценио да је приговор застарелости потраживања правилно размотрен од стране првостепеног суда, јер је обраћањем туженој 23.04.2013. године, сходно одредби члана 193. ЗПП, тужилац прекинуо ток рока застарелости, тако да је тужба поднета 24.06.2013. године благовремена.

Применом члана 6. став 2. важећег Закона о водама, према коме се рекама првог реда сматрају све међудржавне реке, другостепени суд је утврдио да је река Пчиња која

припада сливу реке Вардар, статус реке првог реда стекла дана 08.09.1991. године, када је бивша СР Македонија призната као независна држава. Из наведених разлога, без утицаја на њен статус је Одлука о утврђивању пописа вода првог реда, објављена у „Службеном гласнику РС“ број 83 дана 09.11.2010. године, јер тим актом тужене само је сачињена евиденција о класификовању водотока. Као водно добро, река Пчиња, сходно члану 5. Закона о водама представља природно богатство у својини Републике Србије, која ради управљања водним објектима сходно члану 81. став 1. ранијег Закона о водама и члану 23. важећег Закона о водама, оснива јавно водопривредно предузеће (ЈВП „Србијаводе“). Сагласно члану 28. и члану 29. ранијег Закона о водама и члану 54. важећег Закона о водама, Влада Републике Србије на предлог надлежног министарства доноси општи план за одбрану од поплава за воде првог реда и исти важи 6 година. У складу са општим планом основано јавно водопривредно предузеће у складу са чланом 44. став 4. Закона о водама припрема оперативни план који надлежно министарство доноси најкасније до 31. децембра текуће године за наредну годину и оно је одговорно за спровођење инспекцијског надзора на реализовању тих планова. Општи план садржи мере које се морају предузети превентивно, као и у периоду наиласка великих вода и то како на рекама обезбеђеним заштитним водним објектима предвиђеним члановима 15. и 16. Закона о водама (обала утврде, насипи, кејски одбрамбени зидови и заштитни појасеви у плавном подручју), тако и на водоточима где ти објекти не постоје.

У вези са применом цитираних законских одредби, из налаза вештака грађевинске струке следи да ЈВП „Србијаводе“ за период од 2008., 2009. и 2010. година, програмом пословања није планирало никакве радове на спорном подручју, који би се финансирани средствима из буџета Републике Србије, а евентуални донацијски радови које би обезбедиле јединице локалне самоуправе, били би усмерени на гушће насељена подручја.

Применом цитираних законских одредби на утврђено чињенично стање, другостепени суд је оценио да је тужена одговорна за штету насталу на објекту тужиоца, који је био носилац пољопривредног „лидер газдинства“ за узгој кока носила, да је решењем Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде донетим дана 05.07.2001. године тужиоцу одобрено да се производњом бави у наведеном објекту (поплављеном дана 16.05.2010. године) за који су издата санитарна и ветеринарска одобрења и да је сходно члановима 154., 155. и 172. ЗОО тужена дужна да надокнади насталу штету.

Разматрајући приговор подељене одговорности другостепени суд је сходно члану 192. ЗОО закључио да је подизањем објекта на недозвољеној удаљености од реке тужилац настанку штете допринео са 50%. Како је исплатама од 200.000,00 динара дана 30.09.2010. године (1883,69 евра по курсу од 106,1748 динара за један еврo) и 100.000,00 динара дана 16.11.2012. године (891,32 евра по курсу 112,193 динара за један еврo) тужилац делимично обештећен, другостепени суд је допунским вештачењем од 24.08.2016. године утврдио износ укупне штете од 3.421.000,00 динара (27.727,59 евра по курсу 123.3789 динара за један еврo) и исти умањио за извршене делимичне исплате и за утврђени допринос од 50%, тако да је тужбени захтев усвојио до износа од 1.368.122,71 динар, са законском затезном каматом досуђеном сходно члану 189. став 2. у вези са чланом 277. став 1. ЗОО од пресуђења до исплате.

Код изложеног чињеничног стања, правилно је другостепени суд одлучио када је тужену Републику Србију – Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, као пасивно легитимисани субјект права, обавезао на накнаду материјалне штете у наведеној висини.

Чланом 45. став 2. важећег Закона о водама прописано је да Република Србија, Аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе обезбеђују заштиту од штетног дејства вода у складу са овим законом и посебним законима. Чланом 54. став 4. истог закона прописано је да одбрану од поплава на водама првог реда и на системима за одводњавање у јавној својини организује јавно водопривредно предузеће, а на водама другог реда одбрану од поплава организује јединица локалне самоуправе у складу са општим и оперативним планом за одбрану од поплава.

У конкретном случају, независно од чињенице да је у моменту настанка штете река Пчиња, као међународни водоток била река првог реда, налазом вештака грађевинске струке је утврђено да ЈВП „Србијаводе“, чији је оснивач тужена, није имало планиране превентивне радове на том подручју за 2008., 2009. и 2010. годину, нити је надлежно министарство тужене сачинило општи план одбране од поплава, иако је његова законска обавеза да то учини најкасније до 31. децембра текуће године за наредну годину. Помоћ коју је у виду новчаног обештећења од 200.000,00 динара и 100.000,00 динара тужилац добио од јединице локалне самоуправе, није била последица примене Закона о ванредној ситуацији, јер изливање реке Пчиње дана 16.05.2010. године, није било проглашено ванредном ситуацијом дефинисаном чланом 8. став 1. тачка 1. тог закона, елементарном непогодом дефинисаном чланом 8. став 1. тачка 3. Закона, ни ванредним догађајем дефинисаним чланом 8. став 1. тачка 6. закона, који би искључили одговорност тужене Републике Србије, односно који би сходно ревизијским наводима довео до одговорности јединице локалне самоуправе.

Неосновано је ревизијско указивање на одсуство одговорности тужене Републике Србије из разлога што је тужиочев објект за узгој кока носила подигнут без грађевинске дозволе. Тужилац је производњу у оквиру свог „лидер домаћинства“, посебно праћеног од стране надлежних републичких служби, организовао пошто је од Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде 05.07.2001. године добио одобрење, тако да после 10 година дуге живинарске производње тужена не може истицати да је искључиви узрок настанка штете неадекватност положаја објекта, у коме је производња успешно обављана до репрезентативног нивоа.

Са изнетих разлога, применом члана 413. у вези са чланом 410. став 2. тачка 4. ЗПП одлучено је као у првом ставу изреке, док је одлука садржана у другом ставу изреке донета сходно члану 414. ЗПП.

**Председник већа - судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић